Štev. 48. (Poštno tek. račun. - C. C. con la Posta). V Trstu, petek 28. novembra 1924. Leto II.

Izhaja vsak petek opoldne.
Naslov: Trst-Trieste
Casella Centro 37
ali pa: via Geppa 17/III.
Izdaja: konsorcij Malega lista

MALI LIST

TEDNIK ZA NOVICE IN POUK.

Stane: ena šte[illegible] 20 stotink.
Eno leto 8 lir
Pol leta 5 lir
[illegible] leta 3 lir
Odg. urednik [illegible]

Male novice

Mali koledar.

Petek, 28. novembra: Gregor. — Sobota, 29.: Saturnin. — *Nedelja, 30.: prva adventna,* apostol Andrej. — Pondeljek, 1. decembra: Eligij. — Torek, 2.: Bibijana. — Sreda, 3.: Frančišek Ksaver. — Četrtek, 4.: Barbara. — Petek, 5.: Sava.

Prireditev.

V nedeljo 30. t. m. priredi Marijina družba v Rojanu igro «Dve materi», ki je že bila z lepim uspehom podana v septembru. Igra se bo vršila v Marijinem domu v Rojanu (S. Ermacora 13). Začetek ob 5. popoldne.

Ptič Feniks.

Na platnicah «Ljudske pratike» je vpodobljen ptič Feniks, pravljična ptica, ki se v ognju preraja k večni mladosti. Sliko je z umetniškim okusom izdelal naš profesor Šantel. Tako ima naša pratika prav elegantno zunanjost in prvači med vsemi vrstnicami.

Tožba je že vložena.

«Edinost» nas vprašuje, zakaj ne vložimo ovadbe proti dr.ju Wilfanu, ako smo že tako trdno prepričani, da je on sokriv poloma Jadranske banke. Odgovor je zelo enostaven. Mi nismo trdili, da je Wilfan povzročil polom banke, pač pa smo trdili, da je on sokriv, da smo Slovenski Primorci zgubili 6-7 miljonov lir, ker je delal bučno propagando za Jadransko banko. Ljudstvo je verovalo in zaupalo «Edinosti» in njemu. Ta krivda pa se ne sodi pred laškimi sodniki. Njegova krivda je moralna in politična in radi te krivde smo tožbo že vložili. Vložili smo jo na pristojno mesto, ki se imenuje hrvatsko in slovensko ljudstvo. Sedaj se vrši proces, v katerem bo naše ljudstvo krivce obsodilo in jih tudi za vedno obsodilo.

Gospodje, bodite brez skrbi!

LJUDSKA PRATIKA

je izšla. Zahtevajte jo pri trgovcih. Cena 2 lir. Je najlepša pratika, kar jih je izšlo letos na Slovenskem. Vsaka slovenska družina naj si jo nabavi.

DO KDAJ?

Do 20. decembra moraš plačati naročnino «Malega lista» za celo prihodnje leto, ako želiš dobiti Ljudsko pratiko zastonj.

Kako so plenili ljudski denar.

Komendator Aleksander Rossini, ki je bil poleg več Lahov in Slovencev na čelu Jadranske banke, je zagrešil razne čine, ki bi jih naše ljudstvo imenovalo sleparije. Le čujte, kaj smo izvedeli! Pri znanj zadevi o 13 miljonih je Rossini «zaslužil» nič manj ko 600 tisoč lir, torej za dveurno delo pol miljona in 100 tisoč lir. Kakšno delo je izvršil? Vlada, to je v tem slučaju finančno ministrstvo bi bilo poslalo lahko direktno Jadranski banki 13 miljonov, pa se to ni zgodilo. Banki so nakazali denar potom gospoda Rossinija. On je šel v Trstu na banko, podpisal in zato težavno delo je prejel 600 tisoč. Nadalje! Dognali so, da je Rossini dobil od banke za takozvane «tajne izdatke» 120.000 lir, za izredne izdatke pa 700 tisoč lir; vsega skupaj 1 miljon 420 tisoč lir. Tri družine, ki bi prejemale od te svote vsaka po 1000 (tisoč) lir na mesec, bi živele od te vsote celih 39 let. Če so vsi odborniki Jadranske banke tako delali, ni čuda, da so pospravili 54 miljonov!

Grozote roparskega življenja

Stara povest se je ponovila. V Rumuniji (na bivših ogrskih tleh) je bil kmet Ivan Szita. Šel je s svojim dvanajstletnim sinom na semenj v Čanad, prodal par volov in se vračal popoldne proti domu. Večer se je nagibal, ko se jima je pridružil neznan človek in začel izpraševati o sejmu, o kupčiji in takih rečeh. Dospeli so v neki gozd nedaleč od vasi; tujec je dvignil sekirico izpod obleke in pobil kmeta na tla. Brž je začel stikati po njegovih žepih.

Kam se je zatekel otrok.

Deček je po naravnem nagonu bežal kar so ga noge nesle. Pri prvi hiši na samem je trkal in prosil pomoči. Bila je doma samo gospodinja in en deček njegove starosti. Gospodinja je ubožca spravila spat in se odpravila, da gre po orožnike. Deček je zlezel pod odejo oblečen, da bi bil takoj pripravljen iti z orožniki, kadar dospejo. Seveda očesa ni zatisnil od velike razburjenosti. Namesto orožnikov je prišel v hišo mož one «dobre» žene.

Nevarnost.

Ubogi deček je čutil, da mu bije zadnja ura v hiši očetovega morilca. Potajil se je in delal da spi. Slišal je pogovor zakonskih tolovajev. Mož je povedal, da je ubil kmeta, denarja pa da ni našel. Tedaj je rekla žena: «Morda ima pa fant denarje!» — «Kakšen fant? kje je?» odvrne tolovaj. In ona mu dopove, kako se je sinček umorjenega kmeta zatekel v njihovo hišo in ga je dela spat s svojim sinom. Brž sta fanta vsega preiskala, pa denarja nista našla. Fant se je delal, da je strašno zaspan in da kar ne ve, kaj se godi okrog njega.

Peč kurijo.

Tolovaja sta se zmenila, da bosta sežgala truplo ubitega kmeta, da bi zatrla vsako sled svojega hudodelstva. Mož je šel po mrliča, žena pa je šla pripravit drva in kurit peč. Fantek je porabil priliko in zbežal iz hiše greha. Kmalu je bil v vasi, dobil orožnike in jih pripeljal nazaj. Orožniki stopijo v vežo, kjer se širi neznosen smrad. — «Kaj pa tako kurite po noči pri vas?» — «Kruh bomo pekli,» odvrača prestrašena gospodinja. — «Kje pa je ta kruh, dajte da vidimo?» Orožniki stopijo naprej, prikaže se deček. Ko ga tolovaja zagledata, zatulita oba kakor ranjene zveri in se jameta zvijati v strašnih krčih.

Pomota za pokoro.

Tolovaja sta z mrtvim kmetom hotela sežgati tudi spečega njegovega sina. Strašno jih je zadel prst božji. V naglici, v razburjenosti, ki je razumljiva v takem slučaju, v nočni temi ali pri brleči luči sta bila zbasala v peč svojega lastnega otroka.

Bandit ubil orožnika

Drugi orožnik ranjen.

V nedeljo dne 23. t. m. sta šla popoldne ob treh dva orožnika iz Karojbe ven na patrolo. Ko sta prispela v nek gozdič blizu Karojbe, jima pride na ovinku nasproti visok možakar z lovsko puško. Bil je presenečen in bi bil najraje pobegnil, pa so bili že preblizu skupaj. Njegova osuplost se je zdela tudi orožnikom sumljiva in zahtevala sta od njega, naj se izkaže, če ima orožno dovoljenje in lovsko karto. Možakar pa je nagnil puško in ustrelil. Zadel je orožnika Bianchi-ja v srce, da se je koj mrtev zgrudil. Drugi orožnik Menin je dobil strel v trebuh, vendar je tudi on streljal proti napadalcu. Napadalec se je spustil v beg. Krogla ga ni zadela. Zgubil pa je pri begu svoj klobuk.

Pritekli so koj na pomoč kmetje, ki so slišali streljanje. Ranjeni Menin je ležal na mrtvem tovarišu. Prenesli so ga v orožniško postajo v Motovun, kjer je dobil prvo zdravniško pomoč. Od tam so ga potem poslali v pulsko bolnišnico. Mrtvega Bianchija so pustili ležati na mestu do prihoda sodne komisije iz Pirana.

Sodi se po vsej pravici, da napadlec ni bil morda kak navaden lovski tat, ampak je moral biti pravi tolovaj, kakršnih se mnogo klati po Istri. Ranjeni orožnik ga je popisal, kakšen je bil videti. Morda ga bodo izsledili.

Pod tunel.

Pred nekaj dnevi je neki Virgilio Capotosti pripeljal na ročnem vozičku pod neki obok v Rimu svojo spalno sobo. Tam na mestu je kar začel razkladati svojo robo, kakor da bi hotel prenočevati na dotičnem prostoru z ženo in štirimi otroci. Kakor hitro je zaznala oblast za to čudno početje, je prišel komisar z več agenti. Ta je dal prepeljati mobilijo v najdenišnico. Capotosti si je moral iskati bivališča pod obokom radi pomanjkanja stanovanj.

Ogromna stavba v New-Yorku.

Neki njujorški inežnir je dovršil načrt za največjo stavbo na svetu. Še letos se bo začela graditi. Visoka bo 307 m; dosedanja najvišja je «Woolworth» v New-Yorku ter meri 230 m. Eiffelov stolp v Parizu pa meri 300 m. Nova stavba bo zidana na 87 nadstropij ter bo imela še pet podnastropij v zemlji. Število vseh prostorov bo znašalo 7660. Od tal do vrha bo vozilo 44 električnih dvigal. Stroški so preudarjeni na 300 milijonov lir v laškem denarju.

Narodna noša in trobojnica.

Vojvodinja d'Aosta se je vozila zadnje tedne po primorskem. Prišla je tudi v Kanalsko dolino na Koroško. V Ukvah, prijazni vasi sredine doline, je županstvo priredilo vojvodinji lep sprejem. Bila so tudi dekleta v čisti narodni noši: dolgi beli rokavi, moder (plav) moderc in rdeč predpasnik: popolna slovenska trobojnica. Vojvodinja se je čudila lepoti narodne noše ter je dejala: «A, to so one lepe koroške noše.» Nato neki Italijan v spremstvu: «Ne, so slovenske noše.» Vojvodinja je dekleta pohvalila ter rekla: «To je zelo lepo. Pa ne le ob takih prilikah, vedno oblecite to krasno nošo.»

Koliko nas je na svetu?

Statistika trdi, da je na svetu 1791 milijonov oseb. Potemtakem bi morali postaviti na svet okrog tisoč slovenskih narodov, da bi sestavili vse prebivalstvo sveta. Od teh 1791 miljonov, v Evropi 425, v Ameriki 208, v Afriki 132, v Avstraliji 8 miljonov ljudi.

MIHEC: Prvaki branijo svojo stvar.
Njih srce je še zmerom pri banki,
JAKEC: Za reveže jim je malo mar,
saj lastni žepi jim niso tanki

Ga že drže.

Zadnjič smo poročali, da se je v Vidmu zgodila velika tatvina za znesek 177 tisoč lir. Tatu ni bilo moč izslediti. In vendar so ga prijeli. Dotični sluga, ki je nesel denar v banko, se je zazdel policiji sumljiv; prijeli so ga in priznal je, da je bil cel rop izmišljen. Zemljemerec Domini je od tistega denarja, ki ga je prejel za prodana posestva, velik del porabil zase. Ko je bil čas, denar izročiti, je tuhtal, kako bi se izmazal. Poklical je slugo Feruglia in se žnjim dogovoril, da se bosta igrala okradene «poštenjake». Namesto denarja je Domini naložil v paket papirja, ker denarja ni bilo. Sluga si je zunaj na hodniku natresel prahu po obrazu, razbil nalašč eno šipo in vpil: «Denar, denar!» Ko so ven prišli, seveda ni bilo tatu mogoče izslediti. Tudi v hiši ga ni poprej nobeden videl, ker ga ni bilo. — Ko je Feruglio na policiji priznal svojo krivdo, so poslali po Dominija, češ naj se zglasi, ker so našli tatu. Ko je Domini prišel tja, so ga kar obdržali v zaporu. On sicer taji, a bo težko kaj, ker je sluga vse izdal.

Posledice postave o ločitvi zakona.

Ko so vpeljali framasoni leta 1884. na Francoskem postavo o ločitvi zakona, se je ločilo že tisto leto 1657 parov; leta 1890. že 5457 parov; 1895. leta že 6751 parov; 1900. leta 7363 parov; 1905. leta 10.019 parov; 1910. leta 13.062 parov; 1913. leta 15.450 parov; 1920. leta 29.156 parov; 1921. leta 32.557 parov; 1922. leta 27.681 in lani 34.427 parov.

Iz Rusije.

Dunajska «Neue Freie Presse» piše, da je lanska ruska trgovska bilanca nele aktivna, ampak da se je vzdignila od januarja 1923. do decembra istega leta od 10 in pol miljonov zlatih rubljev na 11 in pol miljonov.

Kje se bo dobila?

Namreč «Ljudska pratika». Naročili so jo še naslednji gosp. trgovci:

Rudolf Ivančič. Čelje (Prem).
Alojzij Jelušič. Štorje (Sežana).
Rafael Krševan. Gradišče (Prvačina).
Mihael Klavora. Avber (Tomaj).
Pavel Žnidaršič. Prem.
Legiša Fran. Mavhinje (Devin).
Fatur. Prem 2.
Avguštin Negro. Tolmin.
Fran Starec. Ilirska Bistrica.
Viktor Bubnič. Pregarje.
Umberto Suplina. Koper.

Zahtevajte pri vseh trgovcih «Ljudsko pratiko.» To je naša domača pratika in najlepša od vseh.

Gorje v kolonskih barakah

Poslanec dr. Besednjak je bil pred kratkim v Brdih, kjer je obiskal občino Števerjan, pogledal barake, v katerih prebiva okrog 450 oseb ter imel tam shod o vprašanju odškodnine. Čuli smo že večkrat, da tam umirajo ljudje od glada, mraza, od vročine, od nesnage; zato smo porabili priliko, ko smo srečali g. poslanca, da se nekoliko informiramo o njegovih vtisih, kar bo gotovo zanimalo tudi Tržačane in Istrane. Tako se je razvil med gospodom poslancem ter našim urednikom v glavnem tale razgovor.

V lesenih stanovanjih.

Urednik: Kakšne so pravzaprav barake?

Poslanec: To so lesene kolibe s kuhinjco in izbo. Te kolibe so postavila oblastva po vojni, a v 6 letih so skoro vse nagnite, les je poln razpoklin in špranj, skozi katere udarja poleti neznosna vročina, pozimi pa mraz. Če gre dež, lije skozi luknje v strehi voda na ognjišče, na pohištvo, na postelje, seveda če jih imajo, tako da reveži prenašajo svoja ležišča iz kota v kot, da pridejo na suho, dokler jih tudi od tam s časom dež ne prežene.

Urednik: Kaj pa, če so bolniki v hiši?

Poslanec: Kdor v baraki zboli, je kakor bi bil na smrt obsojen. Predstavite si človeka, ki ga vrže pljučnica na ležišče in na katerega brije ponoči in podnevi mrzel veter skozi špranje. Radi prevelikega mraza se stiska vsa družina na en kup, da bi se ogrela, to tembolj, ker ti reveži nimajo odej: skupaj ležijo stari in mladi, ženske in moški, otroci in starci, *zdravi in bolni:* posledice za zdravje in moralno življenje si lahko sami predstavljate. Pa še več! Videl sem barake, kjer spijo ljudje skupaj z živino in kjer je spalna soba obenem hram in skedenj.

Glad.

Urednik: Kako pa se ti preživljajo?

Poslanec: Že pred vojno so tod ljudje težko živeli, ker so delali na grofovi zemlji in del pridelkov so morali oddajati zemljiški gospodi; vojna pa ni vničila le kolonskih hiš, ki so bile seveda tudi last grofa, ampak tudi vinograde in sadovnjake. Ti pa niso še obnovljeni.

Urednik: Zakaj še ne?

Poslanec: Ker vlada ni dala vojne odškodnine. Obdelujejo le malo zemlje in še od današnjih pridelkov morajo oddajati del zemljiški gospodi.

Urednik: Kaj pa pravijo ljudje?

Poslanec: Šibki so do obupa potrti, močni pa se tresejo od gnjeva nad krivico. Bil sem v kolibi neke 70 letne starke; trije otroci z nevesto so se stiskali pri ognjišču. Starka me je prijazno pozdravila; kakor hitro se je spomnila na svoj položaj, je pa začela s solzami v očeh vpiti: «Dva sina sem izgubila v vojski, mož je pod zemljo; 22 letno hčerko je ubila granata, oče teh ubogih otrok je moral na Francosko za kruhom. S čim naj otroke redim? Kaj naj jim dam jesti? S čim naj jih oblačim? Na stara leta sem doživela to žalost in krivico. Vojne odškodnine za premičnine sem dobila 700 lir, in s temi sem si morala barako postaviti. Pomoči od nikogar; vlade ni.» — Ko sem jo tolažil, da bom storil vse, da naj ne izgubi poguma, češ, da bo že boljše, mi je reva odgovorila: «Bo, bo, kadar bom jaz pod zemljo!»

Zločin nad nedolžnimi.

Urednik: Pa zakaj jim vlada ne pozida hiš na vojno odškodnino?

Poslanec: Nekateri zemljiški gospodje so tujci; postali so laški državljani potom opcije. Vlada trdi, da po vojno-odškodninskem zakonu optanti nimajo pravice do odškodnine.

Urednik: Kaj pa pravite vi, gospod poslanec k tej trditvi?

Poslanec: Po mojem tolmačenju imajo optanti pravico do vojne odškodnine. In če bi je tudi ne imeli, bi morala vlada že davno izdati nov zakon, ali naredbo, ki daje optantom pravico do vojne odškodnine; saj je to ponovno obljubila.

Če vlada tega ne stori, zakrivi zločin nad nedolžnimi družinami kolonov, ki so žrtve vojske, ki je oni niso hoteli. Država je obnovila, kakor je njena dolžnost, storjeno škodo skoro vsemu prebivalstvu, uboge kolone pa je pustila, kakor bi bili izvržek človeštva. Sram me je, da sem v našem času videl tako krivico in trpljenje, ki se vrši med nami ob splošni brezbrižnosti družbe.

To so posledice kapitalizma. Ali ni nesmiselno, da se morajo domači zidarji radi brezposelnosti izseljevati, dočim imamo doma nešteto hiš, ki so nepozidane.

Ljudje hiše potrebujejo, zidarji bi jih radi zidali, a kapitalizem tega ne dovoljuje.

Socialna šola.

Drugi članek: izkoriščevalna veriga.

(Kdor hoče dobro zapopasti kapitalizem, mora v socialno šolo. Zadnjič smo opisali razmerje med delavcem, kmetom ter kapitalistom in razložiti, kako sta prva dva stanova v kleščah tretjega stanu. Danes se pogovorimo kako kapitalizem odira ljudi s takoimenovanim posredovanjem).

Kaj je izkoriščanje?

Kako izkorišča kapitalist kmeta? Vzemimo en primer: Kmet proda volno od svojih ovc pokupovalcu; ta proda potem vso volno podjetniku, ki ima pralnico volne; seveda si pokupovalec pri tem obdrži gotov dobiček.

Prvi dobiček.

Lastnik pralnice opere volno in jo čisto zopet proda predilnici, on pri tem izračuni, koliko je plačal za surovo volno, koliko ga stane pranje in k vsemu temu zaračuni še svoj dobiček.

Drugi dobiček.

Lastnik predilnice izdela v svoji tovarni iz volne niti in jih proda veletrgovcu po ceni, ki jo izračuni na ta način, da k ceni, ki jo je plačal za volno, prišteje še stroške za izdelovanje in svoj dobiček.

Tretji dobiček.

Veletrgovec proda potem niti tkalni tovarni po ceni, ki jo je dobil tako, da je h kupni ceni prištel še svoj dobiček.

Četrti dobiček.

Lastnik tkalnice izdela v svoji tovarni iz kupljenih nitj tkanine. K ceni, ki jo je plačal za niti, prišteje delavske dnine, druge stroške fabrikacije in svoj dobiček.

Peti dobiček.

in po tako izračunjeni novi ceni proda tkanine veletrgovcu n. pr. v Angliji. Veletrgovec v Angliji prišteje h kupni ceni razne stroške in svoj dobiček

Šesti dobiček.

in po tako dobljeni novi ceni proda veletrgovcu v Italiji, ki prištevši k zadnji ceni še stroške za prevoz, carino i. t. d. in svoj dobiček

Sedmi dobiček.

proda tkanine trgovcu na drobno, ki zopet prišteje še svoj dobiček. Šele

Osmi dobiček.

tedaj proda kos dotičnega blaga kmetu ali delavcu, da si iz nje napravi obleko, ki jo bo sam rabil.

Skriti postranski dobički.

Našteli smo toraj na tem primeru osemkratni dobiček, ki ga mora konsument (to je tisti, ki blago porabi) plačati raznim kapitalističnim posredovalcem, ako hoče dobiti blago. A to še ni vse, to so le oni bolj vidni dobički, ki jih vsak površen opazovalec lahko najde.

Nešteti drugi dobički.

Med temi glavnimi dobički je še drugih skritih postranskih dobičkov in takoimenovanih provizij in procentov, ki jih mora plačati poslednji kupovalec blaga, t. j. oni, ki bo blago res sam rabil. Taki so n. pr. procenti zavarovalnim agentom za zavarovalnine za blago med prevozom, oderuške najemnine lastnikom poslopij, v katerih se nahajajo skladišča, tovarne, prodajalnice i. t. d., provizije potovalnim trgovskim agentom, provizije bankam, ki pošiljajo denar iz ene države v drugo, stroški za razne reklame, nepotrebni stroški za razna vknjiževanja in pisarenje, dobički lastnikom transportnih sredstev, t. j. parobrodov, železnic, avtomobilov, vozov (namreč dobički, ki jih dotičniki jemljejo vrh resničnih stroškov za transport), dobički podjetnikom transportnih pisarn, t. j. takih podjetij, ki sama ne prevažajo blaga, marveč ga le sprejemajo od trgovca in izročajo na železnico, oziroma od železnice na parobrod; a kdo bi naštel vse te majhne in velike dobičke, ki vedno bolj višajo ceno blaga, dokler dospe isto do svojega cilja?

En zgled.

Ako vse to dobro preudarite, potem se ne boste čudili, da je napr. sirova volna po nizki ceni, fabriški izdelki pa tako strahovito dragi. V kapitalistični državi, kakor so danes urejene, mora konsument plačati poleg prave cene še nešteto dobičkov. V socialno urejeni državi, kakršno hočemo mi in do kakršne prej ali slej pride, pa boš plačal za fabriški izdelek le pošteno ceno. Povrnimo se k volni. Za volnen izdelek se bo cena izračunila: cena volne, prevoz v socializirano predelovalnico, vožnja do kraja uporabe, uporabljena sredstva ter delo; odpadli bodo vsi posredovalci, ki povzročujejo oderuške vnebovpijoče cene.

Jasni zaključki

Dragotin Godina je v brošuri «Kako pridejo kmetje in delavci do blagostanja?» navedel poučen zgled. Navaja kupca, ki kupi toplomer. Živo srebro se je leta 1921. plačevalo pol milijone lir za kvintal. Delavci, rudarji, ki so ga v Idriji kopali, so prejeli za delo plač 1000 do 1500 lir. Kapital je imel od pol milijona prodajne cene celih 499 tisoč lir, delo pa samo 1000 ali 1500 lir.

Zato se bo moral sedanji družabni red do tal podreti in na njegovo mesto se bo postavil socialno pravičen red. *(Ti poučni članki se bodo nadaljevali).*

Pismo iz Gorice.

Za naše geslo. Mi smo bili vselej proti agitaciji «Svoji k svojim», ako se je to geslo izrabljalo za slabo stvar. Pač pa se moramo držati tega gesla, ko gre za dobro stvar. V Gorici imamo tri slovenske zdravnike: doktorja Jakončič, Bačar in Šfiligoj. Ali ni grdo od tolikih Slovencev, da se poslužujejo rajši takih, ki potem zatirajo naše ljudstvo?

Gospod kavalir. Peternel je bil včasi Slovenec. Prišel je fašizem in Peternel se je prelevil v Laha. Postal je kavalir della Corona d'Italia ter celo carissimo amico in fiduciario gospoda Mussolinija. Prejemal je plačo deželnega uradnika, plačo urednika ter plačo plurikomisarja za sestavljanje občin, 3000 na mesec. Kasneje je postal občinski komisar v Kanalu s posebno plačo. Menil je, da se bo povzpel še više na podlagi slovenske neumnosti, ker je bil prepričan, da bodo Kanalci volili pri državnih volitvah za snop. Pa Kanalci so značajni ter so volili slovensko listo. Peternel je jahal konja, pa je padel v lužo. Vlada ga je odslovila; od tega časa išče službe. In kaj si je izmislil. Vložil je prošnjo — s priporočilom Pisentija — na nek denarni zavod v mestu, naj mu podeli podporo 10.000 lir, da bo ustanovil ljudsko pisarno, s čimer da bo koristil Italiji. Upravni svet je prošnjo zavrnil. Peternel se zdaj huduje, ker je že najel lepe prostore in prelepo opremo za urad. Tako je: Slovenci ga imajo za izvržek, Lahi so ga izpljunili!

Za med staro šaro. Ko so v Gorici brali v «Edinosti» dr. Gaberščekov članek «Glas iz občinstva» (glede Jadranske banke), so se vsi muzali tistim starinskim nazorom, ki spadajo v — muzej. Ponudite jih ravnatelju Cossarju, mogoče jih sprejme za muzej na Kornu!

Lovska razstava. — Leta 1925. se bo vršila v Gorici lovska razstava za vso Primorsko. Med lovci vlada veliko zanimanje. Razstavili bodo tudi žive in ustreljene živali, prepovedana sredstva za lov, sledove, blato, orožje, lovske noše itd.

Pepo iz Koludrovice.

v Trstu.

Une dan, ku sn šou ses tizga potvanja po Krase, sn šou neravnost u Trst. Tam sn jemu namen učüpet ane kuciete ze Matildo. Me je bla dala desiet lir zame jen ze njene kuciete. Še piet sn jeh jemu jen sn djau kar buo buo. Ne Uopčenah sn ga še an kvartin jen so me uostale šie samu štiere lire 25 četažmov. Zdej sn se pej vre bau ze kuciete. Ma buo bem kaku, sn rieku jen sn šou hnogam u Trst. Uob desieteh sn biu vre v Trste. Prašam po kucietah; rekle so me, da te narbel uordnar koštaje piet lir. Jojmene, kaku sn se primu ze glavo: zekaj sn jest ne Uopčenah piu! Kej pej zdej, sn djau? demu ne smiem pres kuciet, bi me Matilda z mietlo.

Ano dobro sn pogrüntou. Čie v Rojan sn šou h mojmu prjatle Janeze. Sn djau me bom tom v mandrje kej poštimou jen porihtou, pej buo žrnada. Spau bom pr njeme ne siene, sn djau, sej jema kuozo jen zajce buo ben tüd' kej sena.

Zeres je taku ratalu. Zmenla sva se z Janezom ze šiest lir jen me je poslou kuopat kuriene ze zejce. Je djau de uon ne muore, de ga boli hrbt, lih prou de sn jest pršu. Še me je dau ano peštuolo ne šiest šusu, de ku bi kašn žleht člouk pršu. Duobru! sn djau, uobesu fanelo ne früško jen od une kuonc sn se luotu. Čez an cejt guor pogliedam jen videm tam pod früško ano kruoto, ki je mende ukralu muojo flanelo. Zekričeu sn, pej ni neč pomagalu, nanka ganu se nej ta pasja viera. Pej sn zečnu neč ku strelat. Ma tüde tu me nej neč strilu: kukr sn ustrlu, se je malu zejugov jen spiet stau. Kr sn use šuse postrlu, sn šou vidit čie, kej de je tu ze an hudir. Jen sn vidü mojo flanelo usuo lüknjastuo. Nemieste sn se pobrou čie jen sn Boga hvalü, de nejsem biu u flaneli tečas ku sn streleu. Janes me je dau ane dve liri, de sn useleh čüpu kuciete ze Matildu jen sn šou nezaj prute dume.

Po puote ko sn šou demu sn čüpu an Pikolo dela šera. Nuotr sn brau, de so zbile ano kuonjsko plahto uod Uopčen do Sežane, de dur juo nezaj prnese udobi negrado. Ku sn vidü, de Pikolo laže, sn ga vrgu če uod sebe. Kaku buo ana kuonjska plahta uod Uopčen do Sežane... Bejšte, bejšte!

Goriška organizacija postavila drja Wilfana ob zid

«Goriška Straža» je prinesla znani mirni članek, v katerem je pribila krivdo drja Wilfana. Namesto da bi dr. Wilfan molčal ter sam pri sebi rekel «mea kulpa», se je razvnel in je nastopil zoper Goriško Stražo. To je goriško organizacijo še bolj razburilo. Bravcem je obramba drja Wilfana že znana; priobčujemo še odgovor Goriške Straže, kar bo zadevo bolj razčistilo.

Kaj pravi «Goriška Straža»?

«Goriška Straža» piše:

«Na naš uvodnik v predzadnji številki je odgovoril gospod dr. Wilfan v «Edinosti» s člankom «Obrekovalcem». Neljubo nam je, da moramo odgovarjati, toda sili nas v to resnica, ki je bila vedno in mora biti tudi danes edina podlaga poštene politike.

Gospod dr. Wilfan brani sebe in «Edinost» radi «Jadranske banke» ter pravi:

Prva trditev.

1. Očitajo mi, da sem bil ob izmenjavi 16 milijonov lir za banko proti našim zadrugam, a gospodje, ki to trdijo, so lažnivci in obrekljivci.

Odgovor.

Gospod dr. Wilfan misli, da je vsa primorska javnost padla na glavo.

Kaj pa je bil oni velikanski članek v «Edinosti» od 15. aprila 1923.? Ali je bilo to obramba zadrug? *Saj ste vendar v njem javno trdili da pripadajo milijoni le bankam in ne našim zadrugam.*

Morete li to zanikati? Ne! Vi se branite drugače: Vi pravite, da niste hoteli zagovarjati ne bank ne zadrug, ampak ugotoviti le resnico. Resnica je bila le slučajno v korist bankam in v škodo zadrugam. Dobro. Sedaj Vas vprašamo: *Kdo Vas je poklical, da se kot odgovorni ljudski zastopnik spuščate v boj, ki koristi bankam? Ali so Vas izvolile v parlament banke ali pa ljudstvo? Tedaj bi bili morali vsaj lepo molčati, če že niste mogli po svoji vesti braniti zadružništva.* S svojim nastopom ste faktično koristili bankam in škodovali ljudstvu in to je resnica, ki je ne ovržete, tudi če se sto let zagovarjate.

Druga trditev.

2. Dr. Wilfan pravi:

RESNIČNEGA konflikta med banko in našimi zadrugami radi izmenjave tedaj sploh ni bilo.

Odgovor.

Gospod dr. Wilfan se hoče šaliti. Kako se upa trditi, da ni bilo konflikta med bankami in zadrugami? Ali se nič ne spominjate, kako je divjal boj v časopisju vse Slovenije radi izmenjave denarja? Pa nele časopisje, temveč tudi člani jugoslovanske vlade so bili tedaj razdvojeni, komu gre denar. Tedanji in sedanji minister soc. politike dr. Gregor Žerjav je zagovarjal odločno in dosledno stališče zadrug in bivši poslanec Lavrenčič je tedaj na seji širšega odbora političnega društva «Edinosti» v Gorici pozval naše ljudi, naj odpošljejo na pristojna mesta deputacijo, ki bo odločila boj v prilog zadrugam.

To je zgodovinska resnica, ki je ne bo nihče ovrgel. Priče so člani bivšega širšega odbora, poslanec Lavrenčič in vsa naša javnost.

Kako morete torej trditi, da resničnega konflikta ni bilo? Konflikt med zadrugami in bankami je bil, pa še kako trdovraten, ljut in srdit. *Vi, gospod dr. Wilfan, lahko samo to trdite, da ste tedaj naš predlog o deputaciji ODKLONILI in se niste hoteli vdeležiti naše akcije v prilog zadrugam.*

Tretja trditev.

Dr. Wilfan pravi: Kar sem trdil v «Edinosti» od 15. aprila 1923. ni nihče, nikdar in nikjer ovrgel.

Odgovor.

O resničnosti teh Wilfanovih besed naj sodi naša javnost. V «Goriški Straži» je izšla cela vrsta člankov, v katerih smo pobijali trditve dr.ja Wilfana točko za točko, z vso temeljitostjo in jasnostjo, ki je bila potrebna. Isto je naredilo ljubljansko «Jutro» v celi vrsti člankov, katere je čitalo na desettisoče ljudi onstran in tostran mej. Dr. Wilfan pravi, da ni njegovih trditev nihče, nikjer in nikoli ovrgel, mi pravimo, da so bile ovržene na celi črti.

Četrta trditev.

Dr. Wilfan pravi: Zakaj mi očita, «Goriška Straža» samo 13 milijonov lir za «Jadransko banko» in ne tudi treh za «Ljubljansko kreditno banko»?

Odgovor.

Pri izmenjavi denarja lanskega leta sta stali obe banki Jadranska in Kreditna v eni in isti vrsti. Denar bi se bil moral odvzeti obema bankama. Razlika je bila le ena: Jadranska banka je bila tako nesramna in predrzna, da ni hotela izplačati od prejetih 13 milijonov niti vložkov zadrug, je protipostavno požrla vse ter je tako na najbolj brezvesten način ogoljufala naše ljudstvo. Ljubljanska kreditna banka je pa pošteno izvršila svojo dolžnost ter izplačala zadrugam vložke po ključu 60 od sto. To je bistvena razlika in *naša dolžnost je bila, da napadamo predvsem nepošteno in sleparsko banko, ne pa poštene.*

Peta trditev.

Dr. Wilfan ponavlja še enkrat, da je z «Jadransko banko» bilo združeno naše narodne ime.

Odgovor.

S tem ste, gospod dr. Wilfan, javno dokazali, da ste skozi in skozi kapitalističnega in protisocialnega mišljenja in čustvovanja in to zadostuje.

Šesta trditev.

Dr. Wilfan pravi: Kar se tiče nove «Banke Adriatike», je popolnoma v redu, da je «Edinost» priobčevala njene oglase. Ako je vsebina oglasov dopustna, sme uprava oglas sprejeti in politična organizacija se nima v to vtikati.

Odgovor.

To trdite Vi, gospod doktor. Mi pa imamo druge pojme o socialnih dolžnostih našega časopija. Ko je nam «Banca Adriatica» ponujala oglase, se je naša politična organizacija zbrala na posvetovanje in sklepala o zadevi. *Vedeli smo, da se hoče nova fašistovska banka udomačiti med slovenskim in hrvatskim ljudstvom, da hoče dobiti s POMOČJO NAŠIH LISTOV moč med našim narodom* in smo morali zavzeti stališče. *Mi smo rekli ne, vi ste rekli da!* Mi smo ponujani denar odklonili, vi ste pa začeli delati propagando za banko, in sicer do zadnjega dneva pred polomom.

To je gospod doktor resnica, ki je ne boste ovrgli, ker stoji ko pribita.

Sedma trditev.

Dr. Wilfan pravi: «Ako ste vi gospodje vedeli, da stoji Banca Adriatica slabo, zakaj niste ljudi opozorili»?

Odgovor.

Mi smo imeli koj spočetka slabo mnenje o banki. Ko smo videli, da ne mara izmenjavati vložkov naših zadrug, kljub temu da je prejela zato 13 milijonov lir, smo jo ZAČELI NAPADATI V VSEH NAŠIH LISTIH. Kdor je čital naše časopisje, je vedel, da je banka nepoštena, in *kdor je nam veroval, ni vložil v banko niti vinarja. V banko so vložili denar samo tisti, ki so verovali «Edinosti» in «Istrski Riječi»* in njuni propagandi za «Banko Adriatiko».

Osma trditev.

Dr. Wilfan pravi: Kdor je odklanjal oglase «Banke Adriatike», bi moral odklanjati oglase vseh bank, torej tudi oglase Ljubljanske kreditne banke.

Odgovor.

Tako pametni smo tudi mi, gospod dr. Wilfan, da vemo, da bi morali priporočati v «Goriški Straži» samo našo lastno zadružno banko in nobene druge. Toda vsak ve, da lastne zadružne banke žal še nimamo in da se naši ljudje na Goriškem obračajo v čisto bančnih zadevah pač na obstoječe banke, kakor delajo to tudi naše zadruge. Ako ne sprejmemo v list oglasa nobene banke, gredo lahko naši ljudje na najrazličnejše dobre in slabe, zanesljive in nezanesljive italijanske banke. V Gorici imamo samo eno slovensko banko, vse druge so italijanske. Ljubljansko kreditno banko poznamo, nje se poslužuje v bančnih stvareh tudi naše zadružništvo.

Dokler nimamo lastne zadružne banke se moramo pač posluževati najboljše izmed obstoječih, to je edini izhod.

Kar je bilo za nas dobro, to smo priporočali tudi drugim, in nihče ni bil radi tega prevaran. *Pač pa so bili grdo ogoljufani in osleparjeni tisti, ki so podlegli vplivu bučne propagande za «Banko Adriatiko», ki jo je uganjala Vaša «Edinost» in «Istarska Riječ»* po naši pokrajini.

To smo napisali v obrambo resnice in da spozna ljudstvo, v kateri politični organizaciji na Primorskem je njegova rešitev.

Wilfanovo politično društvo išče v borbi z goriškim društvom

pomoči pri laških sodnikih

Živahna seja.

Pred državnozborskimi volitvami se je vršila v februarju v Gorici skupna seja tržaškega in goriškega društva «Edinost». Navzoči so bili: dr. Slavik, dr. Čok, dr. Vratovič, dr. Podgornik, dr. Gabršček, dr. Vidmar (vsi odvetniki) za tržaško društvo, goriško društvo pa so zastopali: Anton Vuk, tajnik dr. Biteznik in tedanji poslanec Virgilij Šček. Šlo je za skupni nastop pri volitvah.

Ne med sabo, ampak pred sodnike.

Dr. Biteznik je dejal, da se pogajanja že lahko vršijo, vendar pa da ne gre, da «Edinost» imenuje brez dokazov Goričane podleže in slično. Nato je dr. Slavik vzkliknil: «Pa Vi, ki nam očitate, da smo podkupljeni od bank, da smo kapitalisti itd.» Nato je odgovoril dr. Biteznik: «Saj ste res!» Dr. Slavik, ki je sedel poleg dr. Biteznika, je vstal ter (prvikrat v slovenski zgodovini, da vodja ene stranke pretepa pristaše druge stranke!) je s pestjo mahnil na Biteznikovo glavo. Dr. Biteznik je vzkliknil: Pretepali pa se ne bomo. Jaz nisem rekel Vam osebno, da ste podkupljeni, ampak vaši struji, ki je kapitalistična.

S sramoto so se zalili.

Dr. Biteznik je predlagal, naj se spor reši s častnim sodom, kakor je

---

PODLISTEK

Popotna torba strica Jaka.

(Nadaljevanje).

VII. Veliki Šmaren v Brešiji.

Kako me je goljufalo! Mislil sem, da bom prav sam potoval ob tako zgodnji uri iz Genove proti Milanu! Pa da bi ti videl gnječe! Pri kakem romarskem vlaku se včasih opazi tak dirindaj! A žalibog, to niso bili romarji, skoro sami lovci so bili. Nisem spraševal kako in kaj bodo streljali zdaj v avgustu, ko je v naših krajih lov zaprt; čudno se mi je pa zdelo, da ni med njimi Faričevega Janeza s vojo flinto in Milkota z brihtnim Luksom. Saj se ne sme noben lov brez njih začeti in končati. (Pravijo, da imajo lisice in zajci in srne in jazbeci ta dva lovca in še enega starega, pa enega čisto mladega lovčiča na ostrem indeksu!) Vsa ta družba lovcev in psov mi je kratkočasila dolgo vožnjo do Milana.

Izstopil sem v Milanu, ker sem hotel zadovoliti svoji verski dožnosti; bil sem pri sv. maši v «domu». Cerkev skoro polna. Pred oltarjem sam kardinal z obilo azistenco. Na koru pa godba in pevci, da je bilo veselje. Ej, Jože, škoda da te ni bilo!

Iz Milana sem odšel v Brešijo (Brescia). Brešija je jako ljubko mesto. Leži v podznožju Alp. Ima kakih 70.000 prebivalcev, ima svojega škofa in prefekta. Mesto slovi po svoji zdravi legi in izvrstni pitni vodi. Ima veliko tovarn za izdelavo železnih izdelkov, tudi orožja, zato je dobilo ime «oborožena» Brešija («Brescia armata»). Prebivalci se bavijo zelo z izdelovanjem svile in sukna.

Središče mesta je slikoviti Stari trg (Piazza vecchia) z imenitnim, starim rotovžem, zanimivim zvonikom s staro uro, ki kaže do 24. Mihec in Jakec nabijata po zvonu in oznanjata prebivalcem beli dan in temno noč. Na levi je mal, pa znamenit spomenik. Dal ga je postaviti kralj Viktor Emanuel II. leta 1864. na čast hrabrim Brešijancem, ki so padli v boju z Avstrijci l. 1849. Na tem trgu je tudi škofovska cerkev (lepa stavba, krasna notranjščina — a žalibog med božjo službo — prazna) Iz te cerkve pelje hodnik na stopnjišče, ki drži v staro stolnico (La Rotonda). Ta cerkev leži pod zemljo, je pa zelo zanimiva, posebno za tiste, ki se pečajo z zgodovino in stavbarstvom. Je popolnoma okrogla stavba, kupola sloni na 40 stebrih. Zraven je prizidana druga kapela. Stene krase dela imenitnih mojstrov, posebno lepo je izdelano Marijino vnebovzetje (Moretto 1526). V tej cerkvi je bilo še precej ljudi opaziti. Celo nekaj fantov sem opazil pri božji službi. Obnašali so se lepo; vsak je imel mašno knjižico.

Še nekaj cerkva sem obiskal: Sv. Klemena cerkev, sv Aleksandra, Marijo Čudežno (Madonna dei Miracoli) in sv. Frančiška. Pravijo, da je tudi muzej zanimiv, vendar ti, dragi moj, ne morem povedati, kaj imajo notri imenitnega. Ker je bil praznik, je bil ta hram popoldne zaprt — zato si ga je stric Jaka mogel ogledati le od zunaj.

V mojem potnem načrtu je bilo določeno, da moram še ta dan dospeti do Gardskega jezera. Zato sem kmalu zapustil lepo mestece in se napotil na postajo.

Živahno je bilo na vlaku. Ljudstva vse polno. V mojem vagonu je bila sama mladina. Razposajena, živa. To je bilo smeha, dovtipov. Nazadnje so prišli v vagon tudi študentje; vračali so se iz Certose, kjer so si ogledali znamenite kartuzijanske naselbine. S seboj so imeli mandoline. Pa so igrali in peli, da je bilo veselje. Splošno pohvalo je pa žel mlad študentek, ki je silno zabavno pel tisto o kosu:

Povero merlo mio, povero merlo mio,
come farai cantar?....

to navada po vsem svetu. Dr. Slavik je to odklonil ter je šel na sodnijo. Pismeno tožbo pa je zanj vložil dr. Gabršček. V tožbi pravijo, da je dr. Biteznik obrekoval tržaško politično organizacijo in njene voditelje, da so kapitalisti, da je njih politika protiljudska itd.

Vsi, ki so doznali za tožbo, so zastrmeli. Prvikrat se je zgodilo, da je slovenska politična organizacija tekla po laške sodnike, da išče pomoči v borbi proti drugi slovenski politični organizaciji. Ne med Nemci, ne med Lahi, ne med Irci, ne med Francozi, ne med Rusi še ni bilo takega slučaja. Vlagali so tožbe za zasebno žalitev, za tatvino, za rop, nikdar pa se ni prigodilo, da bi ena politična organizacija klicala na pomoč sodnike.

Kaj je rekel sodnik?

Prvikrat so bili klicani odvetniki Gabršček, Podgornik, Vidmar, Slavik, Čok ter obtoženec dr. Biteznik ter branitelj dr. Brajša. Sodnik je dejal: Gospodje, poglihajte se med sabo, saj ne gre, da bi sodnik določeval, katera politika je prava, katera je ljudska, katera je kapitalistična itd.» Toda dr. Slavik ni odnehal.

Kaj je ukrenil sodnik?

Sodnik si je mislil: «Sedaj so še gorki. Naj se torej ohladijo. Dam jim časa, da se streznijo.» In res je razpravo odložil za par mesecev.

Kaj pravi državni pravdnik?

Razprava se je vršila v torek v Gorici. Sodnik je upal, da se bodo gospodje istreznili. Pa ne. Tedaj vstane državni pravdnik ter poučuje na dolgo dr. Slavika, da vendar ne gre, da se tak političen proces prenaša na sodnijo. Toda vsi ti nauki niso pomagali, zlasti ker so priče — prijatelji dr.ja Slavika in vsi do zadnjega odvetniki — izjavili, da smatrajo ono žalitev za osebno. Predlagali so obsodbo do 30 mesecev zapora. Sodnija pa se je uprla takemu predlogu ter je obsodila dr.ja Biteznika na 250 lir globe pogojno, to se pravi, da jo bo plačal, če bo še drugi krat obsojen. Vrhutega je določil, da se globa ne vpiše v sodnijske registre, tako da bo pred sodnijo še vedno nekaznovan.

Kako se je branil dr. Biteznik?

Dr. Slavik je ponudil pred sodnijo dr. Biteznik, naj dokaže, da je on (dr. Slavik) osebno podkupljen od Jadranske banke. Dr. Biteznik je dejal, da tega ni on nikdar trdil, zato tudi tega ne bo dokazoval; pač pa vztraja v trditvi glede cele politične Slavikove-Wilfanove kapitalistične struje. Ako pa bi hotel prinesti za svojo trditev dokaze, bi moral pred laškimi sodniki prinesti vse tajniške zapisnike političnega društva «Edinost» v Trstu, ves razvoj naše politike, odkar smo v Italiji. *Politična morala, politično poštenje mi ne dopušča, da bi razpravljal pred sodnijo o notranjih razmerah slovenskega naroda; rajši pretrpim vsako kazen, kakor da bi jaz pred sodnijo storil čin, ki ga smatram nevrednega za politika ter škodljivega za interese slovenskega ljudstva.*

Danes smo posneli le na kratko. Eno je gotovo: da si je s tem činom udarila tržaška klika žig sramote.

Mi nismo špijoni.

To je hotel poudariti dr. Biteznik v razpravi, ki je zgodovinska. Parkrat je dr. Biteznik predlagal, naj se «spor» reši po častnem sodu, kakor to delajo vse stranke tega sveta. A klika je to rešitev odklonila.

S svojo tožbo si je tržaška klika za vse večne čase udarila pečat sramote. Tudi nekateri Goričani so že želeli vložiti tožbo proti dr. Slaviku, toda čut odgovornosti pred narodom je vselej prevladal nad strankarsko strastjo.

Njihova in naša edinost.

O priliki prepira radi Jadranske banke je Goriška Straža napisala sledeče temeljite besede:

Danes, ko se je goriško in istrsko ljudstvo osamosvojilo, se morajo gospodje pred ljudstvom zagovarjati, polagati morajo račune in to je hudo. Mi vas dobro razumemo, zakaj vzdihujete po edinosti in slogi. Nikdar po svetovni vojni niste tako odkritosrčno in tako iskreno občutili potrebe po edinosti kakor danes, ko se je polomila Banka Adriatika.

Toda mi imamo druge nazore o edinosti. Mi hočemo, da ljudstvo kontrolira delo voditeljev, da sodi o svojih listih, da se brani pred škodo in žigosa brez usmiljenja svoje škodljivce. Ljudstvo, ki dela in se trudi na tej zemlji za svoj gospodarski in narodni obstanek, ne sme biti oškodovano in zapeljevano od nikogar; združi naj se zato v mogočno organizacijo, ki ne bo ščitila le njegovih jezikovnih, ampak tudi njegove gospodarske, socialne in moralne interese pred napadi sovražnikov. Edino taka organizacija je res narodna, zakaj samo v njej je zajeta vsa vsebina ljudske duše, le v njej živi in diha naš narod z vsemi svojimi potrebami.

Le v taki organizaciji je narodno in socialno odrešenje slovensko-hrvatskega ljudstva, vse drugo je zidano na pesku in se bo razrušilo.

Enotna organizacija vsega našega delovnega ljudstva ter borba proti mednarodnemu kapitalističnemu duhu, ki se je vgnezdil v naše narodno telo, to je naš program in naša edinost. Živela sloga hrvatskih in slovenskih kmetov in delavcev, preč z vsemi kapitalističnimi izkoriščevalci in njihovimi zavednimi in nezavednimi zavezniki.

Naj živi enotna organizacija hrvatsko-slovenskega delovnega ljudstva od Triglava do Lastova!

Brani mater in ubije očma

Družina brez miru

Pri Sv. Martinu blizu Kojskega (zapadna Brda) je živela nemirna družina. Gospodar, Valentin Persolja, je vzel za ženo vdovo Karlino Marinič, ki ima še 17 letnega sina Poldeta. Družina, ki ima gostilno, ni uživala pravega miru, kajti oče se ga je rad navlekel in v takih časih niso nikdar šli spat brez «glorie».

V veseli družbi.

V nedeljo zvečer se je zbrala v krčmi družba, ki je ostala v gostilni do policijske ure. Ko so imeli gostilno zapreti, so gostje vabili gospodarja: «Kaj bi hodil zdaj spat, pojdi z nami za en čas». Valentin, ki je šele 34 let star, se je dal pregovoriti.

Žena se upira.

Karlini to vabilo ni bilo všeč, saj je bil mož itak že vinjen, in če pojde še ven, se bo le še bolj opil. Zato ga je na vse načine nagovarjala, naj ostane lepo doma. Gostje so že stopili iz hiše. Tedaj zastavi žena možu pot. Valentin se razgreje, razhudi, zgrabi ženo za vrat ter jo vrže na tla.

Krogla priletela...

Karlina joka, vpije, medtem jo mož pretepa s pestjo. Sin, ki je slišal materino vpitje, steče na lice mesta ter roti očma, naj ima usmiljenje z materjo. Valentin se še bolj razkači, zgrabi rezilo ter rani ženo in preti sinu. Tedaj potegne Polde samokres ter izpusti dva strela proti očetu.

Oče se zgrudi...

Karlina se je prestrašila strelov, zbere svoje moči ter zbeži v temo. Na njeno vpitje pritečejo sosedje. Pozvali so Zeleni križ iz Gorice, ki je prepeljal umirajočega Valentina Persoljo k usmiljenim bratom proti eni uri popolnoči.

V goriški bolnišnici.

Zdravniki so takoj položili Persoljo na ranocelniško mizo ter so po kratkem pregledu ugotovili, da je šel en strel skozi črepinjo, druga krogla pa je ostala v glavi. Zdravniki so predrli črepinjo, toda operacija ni dosegla cilja: Persolja je izdihnil.

Mati in sin.

Mati je seveda vsa iz sebe. Sin Polde se ni nič obotavljal. Šel je k orožnikom v Kojsko ter izpovedal, da ga je premamila strast v trenutku, ko je videl očeta, kako pripravlja materi poglavitni udarec in da je v nezavesti storil, kar je pač storil...

Sadovi slabe vzgoje... Kam vodi pijanost...

Kvišku srca!

Urednik Goriške Straže Polde Kemperle, ki je bil obsojen radi borbe za narodna prava, je napisal ob tisti priliki:

Boj med sistemom, ki noče priznati slovenskega narodnega organizma in med nami je zgodovinskega pomena. To ni več prašanje ene province, naše narodno prašanje je del svetovnega socialnega prašanja. Na našem ozemlju se borimo mi Slovenci kot eden izmed bataljonov v veliki svetovni armadi, ki se pod vodstvom duhovnih genijev Evrope ostro bori s nenasitnimi imperijalizmi. Ta svetovna armada pravice hoče udariti temelje za dom novega človeštva: v tem domu bodi prostora dovolj za vse narode, prave brate. Za brate, ne za gospodarje in hlapce! Zato smo mi Slovenci v soglasju z naprednimi silami Evrope prepričani, da bo do sporazuma med narodi prišlo, ko bodo vladajoči priznali, da naše narodno telo biva in ko bodo dali slovenskemu narodnemu organizmu vso svobodo da se razvija po lastnih notranjih silah in zakonih! Le tako bo mogoče rešiti manjšinsko prašanje. Nikoli pa ga ne boste rešili s tem, da zaprete v ječe vse slovanske novinarje, vse naše politične delavce. Tudi če bi izgnali vse Slovane s tega ozemlja, bi manjšinski problem ne zamrl, ampak bi še višje vzplapolal, tako visoko, da bi ga gledale oči vseh narodov.

Med kanibali.

V severni Avstraliji je dežela Arnhem. Prebivalci so menda vso posadko trgovske ladje «Daniel Dawson» pobili in požrli. Angleži so mislili, da so kanibalstvo popolnoma zatrli, a ta slučaj nam pove, da ga niso. Pred letom je izginila ladja brez sledu in niso slišali ničesar o nji. Sedaj so pa nabiravci biserov našli na nekem plavu v zalivu Carpentaria ženo kapitana Spearea. Pravila je, da je ladjo uničil vihar, da se je pa posadka rešila na suho. Tu so jih napadli domačini, več sto po številu, in so jih ujeli. Ženo kapitanovo so privezali na kol, moške so pa vse vlekli proč. Ni videla več ne moža in tudi nobenega drugega moškega. Prepričana je, da so jih domačini vse pojedli. To prepričanje ji je utrdil poznejši dogodek; čez dva dni so ji vzeli namreč njeno majhno hčerko, so jo umorili pred njenimi očmi in so jo spekli na vročih kamnih. Kaj se je pozneje godilo, se ne ve dobro spominjati, grozni dogodki, so jo tako potrli, da je skoraj zblaznela. Ko je divjake napadel drug rod, je porabila priliko in je ušla na plav. Križarila je na njem po zalivu okoli in je čakala rešitve.

Vse, kar je pel, je spremljal z gestami rok in z obrazom. Cel cirkus. Pa še brezplačen. Nismo opazovali lepote krajev, mimo katerih nas je vlak peljal — kar zaverovani smo bili v te vesele fante. In — po pravici povem — žal mi je bilo, ko je sprevodnik zakričal: Desenzano — in jaz sem moral izstopiti. Poslovili smo se. «Addio, caro tedesco!» so zaklicali v slovo veseli dijaki, zamahnil sem jim z roko v pozdrav — izginili so mi izpred oči.

Jaz sem se ustavil v prvem hotelu. Lep večer je bil, ko sem napravil sprehod proti jezeru. Ravno je pripeljal parnik polno tujcev. Največ so gostje govorili nemško.

Sedel sem, blizu jezera, na gostilniškem vrtu in večerjal. Natakar mi je prinesel šop časopisov; čital sem, dokler me ni zmotil pogovor sosednje mize. — Dva Nemca sta sedela tam. Pogovarjala sta se, da sta žejna, a vino jima je bilo premočno. Dobila bi rada mrzle vode. Znala pa nista nič italijansko. Pa pravi eden: Po naše je mrzlo kalt, italijansko bo gotovo «caldo». In pokličeta natakarja: «Prego, acqua calda!» — Malo čudno je pogledal natakar, a se vrnil in v pokritem lončku prinesel — kropa. Mene je smeh začel lomiti, ko sem videl, kako obupano sta tujca gledala zdaj lonček, zdaj natakarja. Konec: prisedel sem k njima, jima bil za tolmača, postali smo najboljši prijatelji. Dolgo v lepo poletno noč smo sedeli pri jezeru in si pripovedovali: jaz o razmerah pri nas; ona dva, kako jih Francoz pritiska na zasedenem ozemlju. Bila sta gimnazijska profesorja iz Essena.

Drugi dan smo bili cel dan skupaj. Napravili smo izlet s parnikom v Sirmione; kraj je silno lep in zanimiv. Z neke pečine je tako lep razgled na tisto veliko, lepo jezero, da se človek res ne more ločiti od te krasote. Ne čudim se, da je že stari Katul iz poganskega Rima si napravil tu lepo vilo, katere razvaline smo obiskali. Eden izmed nemških profesorjev je bil profesor zgodovine; da bi svojim učencem dokazal, da je res stal na razvalinah Katulove vile, je odbil iz zida precejšenj kamen in ga spoštljivo spravil v žep. Cel dan ga je prenašal. Midva sva se mu smejala: «Bog Vas blagoslovi!» Pri Gardskem jezeru ima svojo vilo tudi znani pesnik Gabriel D'Annunzio. Od daleč smo videli njene zidove, ki so se belili skozi zelenje; a obiskali velikega samotarja nismo. Pravijo, da nikogar ne sprejme, zato ni kazalo, da bi se mu mi tujci usiljevali.

Proti večeru je bilo. Sedeli smo v gostilni. Na stolico poleg sebe sem odložil klobuk, palico in daljnogled. Blizu naše mize so se v pesku igrali otroci. Osemletnega dečka je silno mikal moj daljnogled; prikradel se je počasi do stolice in s trahom ogledaval nenavadno stvar. Pokličem ga po slovensko: «No, Jurček, kaj bi pa rad!» Da bi ga videli, kako je pogledal! Stekel je k očetu — gostilničarju in pravil, kako čudno govori gospod z daljnogledom. Ko smo se poslavljali, me je gospodar vprašal, kakšen jezik da govorim. Spomnil sem se tiste učiteljice, ki je naše letošnje maturante v Vidmu nagnala z Arabci in mu odgovoril: «Arabski sem govoril» — Da bi videli, kako spoštljivo je pozdravil in svojim gostom je pripovedoval, da je celo gospod iz Arabije bil njegov gost. Če bi mu bil povedal, da sem Slovenec od Trsta — bi gotovo ne bil tako v časti. Dolgo smo se smejali na račun tega gostilničarja. Poslovili smo se. Profesorja sta odšla še ponoči do Verone in dalje v Firence, jaz pa sem drugi dan odpotoval proti domu in opoldne že stopil na ljubljena tržaška tla. Lepo je po svetu — vendar pozdravljen, dragi Trst; ti si še lepši, še dražji v mojemu srcu — ker si moj dom.

GOSPODARSTVO

Po Istri se gode hude reči

Tržaški «Popolo di Trieste», list, ki ga izdajajo fašisti, piše v svoji številki z dne 19. novembra hude obtožbe proti postopanju davčnih iztirjevalnic po Istri. Če že sami fašisti spoznavajo, da ni vse prav, mora biti že zares hudo, zato prinašamo oni članek v prevodu.

Članek takole govori: «Če bi slučajno kak meščan zašel te dni v kraje okoli Motovuna in Oprtlja, bi ga prevzelo grenko čustvo. Pravim grenko, ker hočem rabiti najbolj milo besedo, ker kaj takega se menda še nikdar ni godilo v italijanskem kraljestvu. Človeku se kar dviga žolč, ko vidi, na kak način se rubi in pobira pohištvo in živina davkoplačevalcem, ki prisiljeni od uboštva zastajajo s plačevanjem davkov. Če bi pa še izrekli svoje mnenje o uporabi obrožene sile, bi se izpostavili v nevarnost, da nas proglase za sovražnike domovine. — Vendar je zadan udarec političnemu ravnotežju v deželi, ki ga je vlada dosegla s svojim posebnim zanimanjem in ga hotela okrepiti z znanimi upravnimi naredbami» (pisec misli na posojila občinam, o čemur smo nedavno poročali, op. ur.).

Dejstva.

«Navajam dejstva: Ali vedo oblasti in zlasti podprefektura v Poreču, da je iztirjevalnica **S. M. in G. Tossich** iz Motovuna zakrivila nešteto protipostavnih del? — Ali vedo iste oblasti, da je ta iztirjevalnica na nezaslišan način razlagala zakon z dne 17. oktobra 1922.? — Iztirjevalec, ki deluje v oprtaljskem okrožju, mi je rekel vpričo orožniškega poveljnika v Motovunu in vpričo policijskega podkomisarja, da sme vsled **višjega ukaza** uporabljati in izbirati katerekoli obliko rubežni. Katera gosposka mu je dala tako moč? Ali niso iztirjevalnice podvržene občinskim in deželnim zakonom, potrjenim od vlade? Ali župani in komisarji v Oprtlju, v Bujah, v Motovunu in Poreču nimajo ravnotake moči, kakor je imajo njihovi tovariši v starem kraljestvu? Ali ni njihova dolžnost, kadar se odnašajo zarubljene reči, paziti, da se ne gode zlorabe in da se spoštuje postava?»

Kaj pravi zakon.

Sedaj veljavni zakoni v kraljestvu, tudi zakon o javni varnosti, ne dopuščajo, da bi kdo državljanom grozil in jih zmerjal, četudi ne morejo plačevati davkov; toliko manj smejo to delati možje postave. — Zares mora biti brezbrižen za bridkost številnih družin, ko jim odnašajo celo posteljo (kar je po zakonu prepovedano) in ono peščico moke, da poleg škode še kaže zasmeh in okrutnost in prihaja v hišo z divjim obrazom. Naj se vzame, če je že po postavi, toda to naj se stori s čutom pravičnosti in one latinske uljudnosti, na katero nobeden ne sme pozabiti niti v slučaju rubežni. — Sicer pa so zakoni tudi za to stvar. Ali Tošičeva iztirjevalnica ne ve na primer, da se stroški eksekucije ne smejo podvojiti? Kako pride dalje do tega, da za svoto 64.60 lir zahteva kolekovine 2.10, ko pa pravi predpis, da za svote izpod 100 lir zadostuje kolek 10 stotink? Ali pa zakaj od svote 1236.50 lir zahtevati kolek 5.50 lir, ko pa zadostuje 1 lira?

Želeti je, da se takim rečem napravi konec, ker trajajo že predolgo. Oblasti naj se zbude in store svojo dolžnost!»

Šolo jim je dal.

Navedli smo fašistov članek dobesedno. Mož je govoril zelo previdno in vendar dal vladi hudo šolo. Ko govori o «političnem ravnotežju v deželi», hoče reči, da ubogo ljudstvo tam doli kolne fašistovsko vlado. Ob svojem času so se oglašali od vseh strani pametni možje, naj se ne vpeljejo kar na slepo italijanske postave iz starega kraljestva v dežele, ki so bile poprej navajene na kaj drugega. Svarila niso nič pomagala. Poganski centralizem je moral zmagati, s centralizmom pa je prišlo v nove dežele gorje. To ne bo bolje, dokler se ne vpelje pokrajinska avtonomija. Če hočejo imeti v Istri zveste italijanske državljene, naj nehajo s patriotskimi komedijami in naj vladajo s pravičnostjo in človekoljubnostjo.

Bolezen zajcev na Krasu.

Od letošnjega poletja se širi med zajci na Krasu nevarna nalezljiva bolezen. Pozna se že po nenavadno belkastosivi dlaki. Živinozdravniki so izjavili, da se bolezen hitro širi in da ima 2 stopnji:

1. Jetra in pljuča so pokrita z podolgastimi bolimi mehurčki. Na tej stopnji bolezni zajci niso škodljivi, le jetra in pljuča moramo odstraniti.

2. Ako so pa črева polna malih črvov (trakulje = vermo solitario), tedaj zajec pogine, ker se črева močno odebelijo in popolnoma zaprò. Vsled tega leži po Krasu mnogo poginolih zajcev in opozarjamo prebivalstvo, naj ne uživa takega mesa.

Kdor kupi zajca, naj vzame le tacega, ki je ustreljen! in zdrav! Zajca brez pljuč in jeter ne kupujte! ker le na njih spoznate bolezen. Pozimi imajo zajci okoli obisti belo mast; ako ta manjka, vedite, da je zajec bolan!

Hrana prašičkom po odstavitvi.

V zadnji dobi sesanja se morajo mladi pujski že privaditi na drugo hrano. Glavna hrana pa jim mora biti še vedno materino mleko. Radi tega je na mestu nekaj previdnosti pri krmljenju prasičkov po odstavitvi. Najboljše nadomestilo za materino je kravje mleko, ki se mu pujski z lahkoto privadijo. Sveže kravje mleko naj se nekoliko zredči z vodo in naj se poklada v manjših odmerkih pet do šestkrat dnevno. Skisano mleko prasičkom ne prija posebno.

V 14. tednu starosti prenašajo pujski že vsako drugo hrano, le močno kislinastih ne. V tej dobi se morajo živalice precej gibati. To velja za one pujske, ki so določeni za pleme, kakor za one, ki pridejo pod mesarski nož. Gibanje in dobra hrana povzročata krepitev mišičevja. Podlago za dober telesni razvoj tvori pa ravno okostnjak. Gibanje na prostem pa jako pospešuje rašču in krepitev kosti. Ker živali v tem času hitro rastejo, rabijo velike množine apnenastih solnin za razvoj okostja. Pomanjkanje v tem pogledu škoduje živali na zdravju in razvoju.

Semenj v Sežani 22.11. Prignanih je bilo 975 glav živine. Cena goveje živine 500 lir za kvintal žive teže. Prašiči 5-7 tednov stari od 60-120 lir glava. Konji po kakovosti od 1500-4000 lir glava. Kupčija je bila prav dobra. Prihodnji semenj se vrši 12. decembra.

Če zbole domače živali, ima kmet veliko zadrego. Dobro navodilo, kako pomagati bolnim živalim, je težkega denarja vredno. V «Ljudski pratiki» dobiš koristen migljaj za razne take slučaje.

Nekemu kmetu v Istri je kravo napelo. Prebodel jo je na desni strani. Če bi bil bral navodilo v «Ljudski pratiki», bi bil žival rešil, tako pa jo je zaklal.

Za kokoši se priporoča seme solnčnic. To seme ima v sebi mnogo redilnega. Saj se iz njega celo tudi olje stiska. Ako se kokoši krmijo s solnčnicami, rade nesejo.

Cene po Italiji. Pšenica 144-150 lir kvintal. Koruza 94-108. Seno raznih vrst 21-48. Slama stisnjena 18-20. Živina: voli 4.50-6.— lir kg. žive teže, teleta 7.30-9.50.

Cene po Istri. Vino. Buje, črno 140-150, belo 100, moškat 180. Piran, črno 130, belo 110. Kaštelir, črno 130, belo 120. Pazin, črno 100, belo 110. — **Olje,** poprečna cena 9 L. za liter. — **Seno** 20-35 lir kvintal. — **Pšenica** 120-170. — **Koruza** 100-120. — **Goveda** 4-4.50 lir kg. žive teže. — **Prašiči** za rejo 100-170 lir glava.

Po čem je lira?

Dne 26. novembra si dal ali debil:

za 100 dinarjev — 33.30 L.
za 100 č. kron — 69.60 L.
za 100 fr. frankov 121.25 L.
za 100 avstr. kron — 3·20 st.
za 1 dolar — 22.95 L.
za 1 funt — 106.60 L.

DELAVSKI VESTNIK.

Tajništvo «Kmetsko-delavske zveze na Primoskem nam poroča: «Poročali smo že, da se je poslancu Besednjaku končno le posrečilo doseči, da se je vlada obvezela izplačevati zavarovalne rente iz državne blagajne železničarjem in rudarjem, ki so se ponesrečili na delu v Avstriji.

V «Gazzetti Ufficiale» od 13. nov. 1924. št. 265 je izšel tudi že tozadevni odlok od 27. okt. 1924. št. 1756, ki določuje:

Ministrstvo za narodno gospodarstvo je pooblaščeno izplačevati rente za nezgode, ki jih dolgujejo zavarovalni zavodi onkraj premirne črte državljanom Julijske Krajine, Zadra in Reke. Rente se morajo izplačati od dneva, ko so bile ustavljene.

Rente bo plačeval do 31. dec. 1925. ponesrečencem Julijske Krajine in Zadra državni zavarovalni zavod proti nezgodam na delu v Trstu, (Istituto nazionale per l'assicurazione contro gli infortuni sul lavoro nella Venezia Giulia e Zara - Trieste.

Vsi prizadeti naj torej takoj sporočijo državnemu zavarovalnemu zavodu proti nezgodam v Trstu: 1. Kje in pri kakšnem delu so se ponesrečili in kdaj? 2. Koliko rente jim je plačeval avstrijski zavarovalni zavod proti nezgodam? 3. Kdaj jim je zavod ustavil sploh vsako izplačilo rente.»

Ljudska pratika je že izšla!

Zahtevajte in prepričali se bodete, da je

MILO - GODINA

NEPREKOSLJIVO

Izdeluje dobroznana domača tvrdka J. S. Godina, Trst Via del Scoglio 316 Telefon štev. 18-78

Zobozdravnik

dr. Lojz Kraigher

specialist za bolezni v ustih in na zobeh
sprejema za vsa zobozdravniška in zobotehniška opravila
v Gorici, na Travniku 20 (Piazza della Vittoria)
od 9-12 in od 3-5.

Izšel je

„Vedež"

najprikladnejši žepni koledar za l. 1925; dobiva se v knjigarni

J. ŠTOKA - TRST

IA MILANO 37

Zobozdravniški ambulatorij

Zobotehnik

M. Godina

Via Genova št. 13 prvo nad.

TRST

od 9-1, od 3-7

— ob nedeljah od 10-12 —

A. DELLA SAVIA & Co.

Trst. Via Ghega 3, telefon 10-37
edini razprodajalec vina

OPOLLO

pristnega domačega pridelka z otoka

LASTOVO, DALMACIJA

Dostavlja se brezplačno na dom v sodčkih in pletenkah.
Za preprodajalce znižane cene.

Dr. Ettore D'Osvaldo

GORICA

Corso Verdi 24 (Trgovski dom).

Specialist za očesne bolezni

Perfekcioniran na dunajski kliniki.
Ordinira od 10–12 in od 3-4.

TRGOVINA NA DEBELO. Cilindri (valjčki) za luči, št. 3, 5, 8 in 11, iz najčistejšega kristaliziranega stekla, spravljeni v kartonastih škatljah namesto v slami. Cene brez konkurence. Izključna prodaja za Trst, Istro, Dalmacijo in Furlanijo

JOSIP KLUN

Via Mazzini 40 (prej Via Nuova).

Najvišje cene plačujem za

KOŽE

kun, zlatic, lisic

dihurjev, vider, jazbecev, mačk, veveric, krtov, divjih in domačih zajcev.

D. WINDSPACH

Trst, Via Cesare Battisti št. 10 II. nadst., vrata 16
Sprejemajo se pošiljatve po pošti.

Kaj nam z dežele pišejo

Iz JELŠAN.

Tudi našo vas hočejo osrečiti z otroškim vrtcem oziroma s potujčevalnico. Človek bi res mislil, da nam želijo dobro, ko bi današnjih razmer ne poznali. Kako naj se ujema: od ene strani slabo: poitalijančevanje naših šol, od druge strani dobro: otroško zabavišče. No «oni» že vedo, da: Kakor se nagne drevesce, tako bo raslo staro drevo: otrok naj se že v zgodnji mladosti nauči zaničevati materni jezik in naj se prepriča, da je italijanščina edino zveličavna. To je namen vrtca. Čuvali so naši predniki stoletja otroke doma, kjer so imeli dovolj razvedrila, pa jih bomo še mi. Da bi pošiljali otroke že sedaj, ko nismo primorani, v potujčevalnico, vendar nismo padli na glavo. Italijanska šola jim itak ne ubeži. Za vrtec in vsa darila, s katerimi bi mamili otroke, se vam prav lepo zahvaljujemo.

Obdržite si jih zase! Oni šjor, ki se za vrtec toliko trudi, naj si izmisli kaj drugega, da mu pojde boljše.

Pa brez zamere.

TOMAJ.

Župan Grbec je šel naprej. Ni mu bilo dovolj, da se je dal vpreči v snoparsko propagando, ampak je storil še poseben greh, ki mu ni odpuščenja: šolski greh. Kakor je znano, so imele naše šolske sestre tu dekliško ljudsko šolo, kjer je bila vzgoja zelo dobra; starši je niso mogli prehvaliti. Ker pa so bile sestre deloma iz inozemstva, so prosile za laško državljanstvo; v to svrho so morale — po zahtevi zakona — predložiti izjavo županstva, da jih v slučaju podelitve državljanstva sprejme naša občina med svoje občinarje. Take izjave so dajale vse občine radevolje, posebno če je bil prosilec več let v občini. A kaj je storil Grbec? Na dotični seji je odbornik Pupis zahteval, naj se o stvari razmišlja, Grbec pa je predlagal, naj se kar v tisti seji sestram prošnja odbije. Navajal je vsakovrstne razloge, ki pa nobeden ni držal. Tako je tomajska občina naredila grdo izjemo. Povsod so ta čin obsojali. Črn madež je padel na nas. To je krivda župana Grbca, to je njegov greh, ki se ne izbriše iz žalostne zgodovine naših narodnih bojev.

GORICA.

Piše nam 17 leten fant: «Dragi «Mali list»! Oprosti, da nisem tvoj naročnik, ampak vseeno te berem jako rad. Upam, da mi dovoliš par besedi iz «svete» Gorice. Pred časom si pisal, da začne izhajati dnevnik. To me je jako razveselilo, ker vidim danes da imamo Slovenci ¼ dnevnika, pa še ta je neznačajen kakor zastavica na zvoniku, kadar je veter. Ker za letos nisem imel denarja, se obvežem za prihodnje leto, da ti dobim še 3 naročnike. Kdor nima tebe v hiši, ni noben delavec ne kmet, ker ti si edini, ki se boriš proti frakariji. Ostani za vedno na tem stališču za poštenje in za delavca in kmeta.

Iz KALA pri Št. Petru.

Že od davnine je bil vsako leto na dan sv. Andreja v naši vasi semenj. Pred več leti veliki semenj, kakor je dandanašnji navada po trgih. Posebno hrvaški trgovci so prignali oz. pripeljali mnogobrojne čede prešičev. Ko je bila zgrajena tod skozi železnica, so se razmere spremenile, nekdanji veliki semenj je začel pešati. Je pa ostal le semenj za prešiče, na katerega se pripelje veliko glav te živine. Ker so se ljudje v naši okolici močno poprijeli prešičereje, bode gotovo tudi letos mnogo tega blaga pripeljanega na Kal. Ker bode ta dan nedelja, bode semenj v pondeljek 1. decembra. Manjkalo ne bode tudi kožuhovine, posebno kap in rokavic, in drugega drobiža.

SV. IVAN pri Trstu.

V nedeljo sem bil slučajno navzoč pri večeru, ki ga je dal domači pevski zbor v prostorih Marijine družbe. In reči moram, da so me prireditelji presenetili. Nastopil je moški, mešani zbor s sopranskim solom ter oktet. Pod vodstvom neutrudljivega in izbornega pevovodje (g. Maks Baretto) so pevci in pevke sijajno izvršili svoj izbrani program; najlepše so peli «Rožmarin», občinstvu je zelo ugajala «Cerkvica». G. Ivan Križman je kuplete, ki jih je sam zložil in komponiral, mojstrsko izvedel ter povzročil cele salve smeha.

IDRIJA.

Naša skupina političnega društva «Edinost» je priredila zborovanje, na katerem je prišlo do pogovora tudi o centrali, ali se definitivno priključimo Trstu ali Gorici. Večina je bila za Gorico, češ da s Trstom nimam nič ali le malo skupnega, ker da spadamo v furlansko deželo, manjšina pa je bila za priključitev k tržaški organizaciji. Prišlo je do glasovanja in sklenil se je pristop h goriški organizaciji. Človek bi mislil, da se bo manjšina udala večini — zaradi argumentov in že zaradi složnega nastopa in miru —, pa glej: nekateri so naredili razdor in hočejo v Trst. Mi pa pravimo: Istrani k istrski, Tržačani k tržaški, mi pa k goriški organizaciji. Vse te tri organizacije pa naj se strnejo v Narodni svet, ki pa naj ima sedež v Trstu ali Gorici; to je vse eno, glavno je, da ga imamo. Kar je v Idriji treznega, se bodo vsi držali tega.

PODBRDO.

Naročnik nam piše: Tukaj je dobro za trgovce in krčmarje, ker tukaj ob meji je polno tujcev. Vsled tega je velika draginja, a to dobro se nam kmetom nič ne pozna. Tako naprimer plačajo nam za kg praščevine 6.50 lir, a prodajajo jo po 14 lir. — Podbrdom delajo sedaj večjo postajo. Zaposlenih je že precej delavcev, večinoma domačini. Delo bode trajalo gotovo več kakor eno leto. Dobro bi bilo, ko bi trajalo tudi več let, ker smo zelo potrebni postranskega zaslužka.

Naša pošta.

Samec V. List vam pošljemo s to številko in v listu priloženo čekovno položnico. Pratiko dobite, kakor hitro bo naročnina plačana. — **Lukežič.** Liste oddamo vse hkrati na pošto. — **Šmarje.** Trije naročniki so svoječasno vprašali, če je naročnina dospela. Sporočamo, da je tisto v redu.

Karel Ukmar, Trst. — Naročnina plačana do 31. decembra 1925. Pratiko dobite vkratkem.

Velikidol. — Dva dopisa smo objavili; vsak je zvonil po svoje. Ako zopet enega objavimo, ne pridemo nikdar iz tega prepira, ki zanima mogoče le nas, nikakor pa ne javnosti.

Bač. — Pošljite priporočeno pismo na «Agenzia delle Imposte» (državni urad, ki odmerja davke). Iztirjevalnica ne odločuje nič v takih rečeh. Davka nikakor ne smete plačati.

Tiskarna Spazzal.

MALI OGLASI

VELIKA ZALOGA papirja, papirnatih vrečic. Uvoz in izvoz na vse kraje. Po ugodnih cenah. Tvrdka Gastone Dolinar, Trst — Via Ugo Polonio 5.

„Na poslano hranilnice in posojilnice v Š. Petru naznanjam, da sem še nadalje tajnik. — Anton Žele posojilnični tajnik v Št. Petru na Krasu".

TRGOVINA jestvin in zelenjave, svežega in suhega sadja, izvrstnega vina v steklenicah i. t. d. cenjenemu občinstvu se priporoča lastnik

Angel Gregoris - Trst

VIA COMMERCIALE 330

Postrežba na dom! Cene zmerne!

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica u Trstu: Via XXX Ottobre 11

Brzojavni naslov: Bancalubiana - Telefona: 5-18, 22-98

Podružnice: GORICA, Brežice, Celje, Črnomelj, Kranj, Logatec, Maribor, Metkovič, N. Sad, Ptuj, Sarajevo, Split.

Centrala v Ljubljani Delniška glavnica in rezervni zaklad: 60.000.000 dinara

Bavi se z vsemi bančnimi posli. - Sprejema vloge na vložne knjižice ter jih obrestuje z 4%, a vloge na tekoče račune v Lirah in v Dinarjih po dogovoru. - Izvršuje borzne naloge in daja v najem varnostne pušice (SAFES)

Blagajna je odprta od 9½ do 12.50 in od 14½ do 16 ure.

NAŠA ZAVAROVALNICA

„L'UNION"

ustanovljena 1828

je največji svetovni zavarovalni zavod

AUGUST RAVNIK gen. zastopnik

GORICA - Corso Vittorio Emanuele III, 28 - GORICA

Čevljarnica FORCESSIN

Je najboljša zaloga z dobrim blagom.

Trst *via Caprin 5 pri Sv. Jakobu* **Trst**

Vseh čevljarjev najbolj fin je tržaški Forcessin.

Kdor se enkrat tam obuje, vedno potlej tam kupuje.

Pojdi k njemu tudi ti, videl boš, da prav nar' di.

Čevljarnica FORCESSIN

Zobotehnični ambulatorij

TRST, Via Settefontane št. 6, I nad.

odprt vsak dan od 9.—13. in od 15.—19. Izvršujejo se hitro in točno vsa dela z zlatom kakor tudi zobnice s kavčukom.

Slovencem 20% popusta. - Delo zajamčeno

EGIDIJ SCHIFFLIN, koncesijonirani zobotehnik.

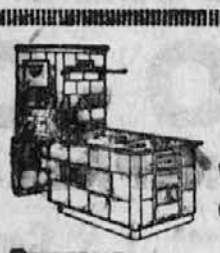

Andrej Purič Kovaški mojster

TRST Via Media št. 6

izvršuje

Vsakovrstna stavbena dela. - - Železne ograje in omrežja - Takojšnja izvršitev. Štedilniki vseh vrst. Izdeluje tudi železne rolettes.

Poprave Spopolnitve